

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๖/๒๕๕๗

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีธรรม เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

๒. พรรคเสรีธรรมได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ดังนี้

๒.๑ การจัดตั้งสาขาพรรค

๒.๑.๑ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๒ สาขา ดังนี้

(๑) ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖

(๒) ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๔ หมู่ที่ ๑๒ บ้านเขาลำดวน ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖

๒.๑.๒ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๑/๑๓๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๒.๑.๓ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๖๗ ถนนอุตรกิจ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคเสรีธรรม ลำดับที่ ๔ ที่นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคลงนามแทนหัวหน้าพรรคโดยไม่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ให้ดำเนินการแทน ผู้แจ้งจึงไม่ใช่ผู้แทนของพรรคเสรีธรรมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก จึงไม่พิจารณาเพื่อรับหรือไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคเสรีธรรม ลำดับที่ ๔ ตามที่ได้รับแจ้งและส่งเรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวคืน เพื่อให้พรรคเสรีธรรมดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๑.๔ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๖/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลสร้างก่อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๖

๒.๑.๕ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๖๗ ถนนอุตรกิจ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๒ การรับสมาชิกพรรคได้รายงานการรับสมาชิกพรรค รวม ๓ ครั้ง จำนวน ๕,๔๗๕ คน ดังนี้

๒.๒.๑ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ พรรคเสรีธรรมแจ้งว่าได้รับบุคคล เข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวน ๑,๐๕๒ คน ได้แก่สมาชิกหมายเลข ๑ - ๑,๐๕๒ พร้อมทั้งได้จัดส่ง ทะเบียนสมาชิกพรรคเสรีธรรม (แบบ ท.พ. ๔) ไปสมัครสมาชิกพรรค

๒.๒.๒ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคทำการแทนหัวหน้าพรรคเสรีธรรม แจ้งว่าได้รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวน ๕,๐๑๘ คน ได้แก่สมาชิกหมายเลข ๑,๐๕๓ - ๖,๑๑๐ พร้อมทั้งได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรีธรรม (แบบ ท.พ. ๔) ซึ่งมีนายสุชาติ เมืองหงษ์ เป็นผู้ลงนามแทนหัวหน้าพรรคและส่งไปสมัครสมาชิกพรรค

๒.๒.๓ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคทำการแทนหัวหน้าพรรคเสรีธรรม แจ้งว่าได้รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวน ๓,๓๖๕ คน ได้แก่สมาชิกหมายเลข ๖,๑๑๑ - ๕,๔๗๕ พร้อมทั้งได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรีธรรม (แบบ ท.พ. ๔) ซึ่งมีนายสุชาติ เมืองหงษ์ เป็นผู้ลงนามแทนหัวหน้าพรรคและส่งใบสมัครสมาชิกพรรค

๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้ว ปรากฏว่า ยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง ดังนี้

๒.๓.๑ ขาดรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวประชุมครั้งที่มามีมติ ให้รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค

๒.๓.๒ การแจ้งการรับสมาชิกพรรคและการลงนามรับรองในทะเบียนสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. ๔) ตามข้อ ๒.๒.๒ และข้อ ๒.๒.๓ ซึ่งลงนามโดยนายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรค โดยระบุว่าทำการแทนหัวหน้าพรรคเสรีธรรมแต่ไม่มีเอกสารหลักฐานการมอบหมายให้ทำการแทนหัวหน้าพรรค

๒.๔ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ หัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้มีหนังสือชี้แจงการลงนาม ทำการแทนหัวหน้าพรรค ดังนี้

๒.๔.๑ นายสุชาติ เมืองหงษ์ ได้ลงนามทำการแทนหัวหน้าพรรคในการขออนุมัติ การจัดตั้งสาขาพรรคเสรีธรรม ลำดับที่ ๔ ซึ่งหัวหน้าพรรคมิได้มอบอำนาจให้ทำการแทนแต่ประการใด

๒.๔.๒ นายสุชาติ เมืองหงษ์ ยังได้ลงนามทำการแทนหัวหน้าพรรคในแบบ ท.พ. ๔ ทั้ง ๆ ที่มีได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าพรรค

๒.๔.๓ คณะกรรมการบริหารพรรค ประกอบด้วยนายสุชาติ เมืองหงษ์ นายสุรทิน พิจารณ์ นายสุรพงษ์ ผดุงรัฐ เห็นว่าระยะในการดำเนินกิจกรรมให้ผ่านมาตรา ๒๕ ใกล้เคียงมาจึงได้เร่ง ดำเนินการตามข้อ ๒.๒ แล้วทำหนังสือมอบอำนาจให้หัวหน้าพรรคลงนามย้อนหลัง วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยนำเสนอให้ลงนามในวันเสาร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ ก่อนเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑ แต่หัวหน้าพรรคไม่ลงนาม

๒.๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงการแจ้ง การจัดตั้งสาขาพรรคเสรีธรรม ลำดับที่ ๔ ตามข้อ ๒.๑.๓ และการรับสมัครสมาชิกพรรคเสรีธรรม ที่นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคลงนามแทนหัวหน้าพรรคเสรีธรรมตามข้อ ๒.๒.๒ และ ข้อ ๒.๒.๓ และหัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้มีหนังสือชี้แจงว่ามีได้มอบหมายให้นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคทำการแทน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ ผู้แจ้งจึงไม่เป็นผู้แทนของพรรคเสรีธรรมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก การรับสมัคร

พรรคเสรีธรรม จำนวน ๘,๓๘๗ คน (คือ ตั้งแต่สมาชิกหมายเลข ๑,๐๕๓ ถึงหมายเลข ๘,๔๗๕) ตามที่ได้รับแจ้งจากนายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคเสรีธรรม จึงไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องคืนให้นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ซึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ

๒.๖ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๖ นายสุชาติ เมืองหงษ์ รองหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ได้มาขอรับเอกสารเกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิกพรรคเสรีธรรมไปแก้ไข

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคเสรีธรรม เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคการเมือง คือ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ พรรคเสรีธรรมมีสมาชิกพรรค จำนวน ๑,๐๕๒ คน เมื่อพรรคเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ให้รับไว้ดำเนินการและรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และแจ้งพร้อมส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีธรรม ในฐานะผู้ถูกร้องทราบเพื่อส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือจากศาลรัฐธรรมนูญ

พรรคเสรีธรรมโดยพลเอก สุนทร หงส์พร้อมญาติ มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ แจ้งว่า ได้รับทราบข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีข้อคัดค้าน เพราะเป็นไปตามข้อกล่าวหาทุกประการ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม และแจ้งผลให้ทราบด้วย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พรรคเสรีธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้นำศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบ พรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า พรรคเสรีธรรม ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กล่าวคือ ภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต้อง ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเสรีธรรม เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน แล้ว พรรคเสรีธรรมมีสมาชิกพรรค จำนวน ๑,๐๕๒ คน และยังไม่มีสาขาพรรคการเมือง ครบทุกภาค การดำเนินการของพรรคเสรีธรรมจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ประกอบกับพลเอก สุนทร หงส์พร้อมญาติ รักษาการ

หัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้แจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าไม่มีข้อคัดค้าน เพราะเป็นไปตามข้อกล่าวหาของ นายทะเบียนพรรคการเมืองทุกประการ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ